

Školní preventivní strategie pro školní rok 2022/2023

Cílem preventivního působení je diferencované působení na níže uvedené primární a sekundární cílové skupiny, které se realizuje prostřednictvím Preventivního programu školy.

Součástí školní strategie jsou rovněž dokumenty – Program proti šikanování, Krizový plán školy a Školní poradenské pracoviště.

Primární cílové skupiny

Strategie je zaměřena na **všechny žáky 1. – 9. ročníku základní školy**, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.

U **pedagogů** je další vzdělávání zaměřeno na celý tým, se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům a pedagogům bez odborné kvalifikace. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště – výchovný poradce, metodik prevence, speciální pedagog.

Sekundární cílové skupiny

Rodiče a veřejnost

Cílem je aktivní zapojení rodiny i veřejnosti do prevence rizikových projevů chování, a to prostřednictvím dostatečného informování a aktivitami specificky zaměřenými na tuto cílovou skupinu.

Zvláštní pozornost je věnována rodičům tříd, kde se vyskytly negativní jevy jako šikana, kyberšikana...

Cíle projektu

Základními cíli strategie primární prevence sociálně patologických jevů jsou:

a) dlouhodobé

- kladně působit na postoje a chování žáků
- výchova ke zdravému životnímu stylu
- rozvoj a podpora sociálních kompetencí
- vzdělávání školních metodiků, pedagogických pracovníků školy

b) střednědobé

- vytváření a distribuce metodických materiálů
- doplňovat knihovnu a další materiál MP, nabídnutí ostatním; shromážďovat propagační materiály pro potřeby pedagogů
- zapojování rodin do života školy
- školní preventivní strategii aktualizovat ve školních vzdělávacích programech a školním řádu
- vhodně zařadit prevenci do aktivit mimo vyučování – nepovinné předměty, kroužky, aktivity ŠD, školní exkurze a výlety, sportovní soustředění, škola v přírodě aj.

c) krátkodobé

- zmapování potřeb v oblasti primární prevence
- uplatnit specializované preventivní programy zaměřené na rizikové skupiny a jednotlivce
- během školního roku realizovat různá šetření, sběr dat, rozhovory, dotazníky ke zjišťování sociální zralosti a odpovědnosti, schopnosti tolerance ve třídách a u jednotlivců s větší pravděpodobností vzniku sociálně – patologických jevů

Cílem působení v oblasti prevence sociálně – patologických jevů je dítě odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku.

Jedinec – s posílenou duševní odolností vůči úzkosti a stresu, negativním zážitkům a vlivům

- schopný dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí
- s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi, tj. schopný čelit tlaku reklamy, tisku a dalších médií, navazovat přátelské vztahy, zvládat nenásilně konflikty, schopný sebeovládání a asertivity, se zdravým sebevědomím
- schopný řešit, případně schopný nalézt pomoc pro řešení problémů
- s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám
- podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek
- s dovednostmi, které vedou k odmítání všech forem a projevů sebeustrukce, agresivity a porušování zákonů
- aktivně přijímat zdravý životní styl (životospráva, sportovní a kulturní aktivity)

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- a) násilí a šikanování (včetně zneužívání informačních komunikačních technologií, internetu a mobilních telefonů - kyberšikana)
- b) záškoláctví
- c) kriminality, delikvence, vandalismu aj. forem násilného chování
- d) ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže
- e) xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu
- f) užívání návykových látek (vč. opomíjeného alkoholu a kouření), anabolik, medikamentů a dalších látek
- g) netolismu (virtuálních drog) a patologického hráčství (gambling)
- h) diváckého násilí
- i) komerčního sexuálního zneužívání dětí, sexuální rizikové chování
- j) syndromu týraných a zneužívaných dětí CAN
- k) sekt a sociálně patologických náboženských hnutí
- l) poruchy příjmu potravy (anorexie, bulimie)
- m) nebezpečí rizikových sportů, chování v dopravě, prevence úrazů

Způsob realizace

Základními kompetencemi prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu jsou:

- zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku

- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

Klíčové vyučovací oblasti jsou:

- oblast přírodovědná (např. biologie člověka, fyziologie, biologické účinky drog, chemické aspekty drog atd.)
- oblast zdravého životního stylu (např. výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, podmínky správné výživy, volný čas apod.)
- oblast společenskovední (proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakci se sociálním prostředím apod.)
- oblast rodinné a občanské výchovy (postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, správná výživa, zdravý vývoj a příprava na život, formy komunikace, zvyšování sociální kompetence dětí a mládeže, subjekty participující v oblasti prevence drog atd.)
- oblast sociálně právní (právní aspekty drog včetně virtuálních drog a komunikačních technologií, práva dítěte, význam a cíle reklamy apod.)
- oblast sociální patologie (postoj společnosti ke zneužívání drog, delikventní chování, kriminalita, xenofobie, šikanování, rasismus apod.)

Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v následujících předmětech:

Přírodověda

Vlastivěda

Český jazyk

Prvouka

Výtvarná výchova a Pracovní činnosti

Tělesná výchova

Chemie

Dějepis

Výchova k občanství

Přírodopis

Výchova ke zdraví

Znalostní kompetence žáků

1.-3.ročník

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- mají právní povědomí v oblasti sociálně patologických jevů

4.-5.ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl

- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- znají zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- ví, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají vědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.) je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

6.-9.ročník

- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným způsobem
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu právního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- umí chápat zdraví ve smyslu holistickém (ve složce fyzické, duchovní, sociální)
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu (jsou si vědomi nebezpečí rizikových sportů), relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog včetně virtuálních drog a informačních komunikačních technologií, orientují se v trestněprávní problematice návykových látek
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokáží komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

Metody a formy řešení dílčích aktivit

Program pro 1.-5.ročník je zaměřen na:

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (např. formou komunitního kruhu)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci NE
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě

- osvojování a upevňování základních návyků v rámci ZŽS – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami
- základy etické a právní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování soc. patologických problémů ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči
- široká nabídka volnočasových aktivit
- ekologická výchova
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed a apod.
- účast v soutěžích výtvarných, sportovních, zdravotních, dopravních atd.
- pravidelné sledování školní docházky, ověřování pravosti omluvenek, konzultace s ošetřujícími lékaři

Program pro 6.-9.ročník

Přechod na 2. stupeň základní školy přináší řadu změn a z nich vyplývajících zátěžových situací – změna třídního učitele, střídání vyučujících v jednotlivých předmětech, odchod některých spolužáků (víceletá gymnázia, sportovní třídy apod.) příchod nových spolužáků, zvýšené nároky na objem a strukturu učiva.

- vzájemné poznávání účastníků
- vytváření vztahů důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- stanovení pravidel soužití třídní komunity
- formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog, vzniku různých typů závislostí apod.
- začlenění nových žáků do komunity třídy
- trénink obrany před manipulací, s uměním říci NE
- trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí
- zvládání náročných fyzických a duševních situací
- umění vyrovnat se s neúspěchem
- upevňování vztahů v komunitě vrstevníků
- rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
- nácvik řešení zátěžových situací
- zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím (včetně odmítání alkoholu, drog, nikotinu, nevhodných způsobů chování)
- přehled životních rizik
- společenské vztahy (včetně mediální hygieny, vlivu reklamy apod.)
- modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů

Konkrétní aktivity podporující primární prevenci

- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních – vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování
- akce zaměřené na zvyšování právního povědomí (využití nabídek různých druhů spolupráce s Policií ČR)

- zaměření pozornosti na projekty prevence drogových závislostí, konzumace alkoholu, vandalismu, rasismu, násilí, komerčního sexuálního zneužívání apod.
- na základě průzkumu zaměřeného na zneužívání návykových látek věnovat i nadále zvýšenou pozornost prevenci kouření, pokračovat v osvětě v rámci hodin Ov, Rv/Výchovy ke zdraví, třídnických hodinách atd.
- dovednost volby správné životosprávy – poruchy příjmu potravy (mentální anorexie a bulimie)
- přednášky, besedy a pořady věnované sexuální výchově a prevenci AIDS
- akce zaměřené na práci s národnostními menšinami směřující k potlačení rasismu a xenofobie
- zvyšování příznivého klimatu ve třídních kolektivech formou organizování výletů, exkurzí, ŠVP, lyžařského výcvikového kurzu atd.
- organizování akcí směřujících k oživení klimatu ve škole a zábavnou formou zpříjemnění školního prostředí (Den otevřených dveří, sportovní akce, víkendové zájezdy atd.)
- široká nabídka volnočasových aktivit
- účast v literárních, výtvarných, sportovních a jiných soutěžích
- ekologická výchova (návštěva ekologických zařízení – čistička vod..., třídění odpadu, účast na ekologických besedách a soutěžích)
- školní parlament – rozvíjí odpovědnost žáků za širší společenství a vzájemné soužití, je prostorem k zapojení žáků do organizace školy

Pracovníci školy

- aktuální informace pro všechny pedagogické pracovníky školy (pracovní porady, další vzdělávání pedagogických pracovníků, informační schůzky mezi pedagogy)
- seznámení s nejdůležitějšími poznatky a závěry ze seminářů, školení preventistů, výchovného poradce, vedení školy

Aktivity zaměřené na rodiče a veřejnost

- seznámení rodičů s preventivním programem školy v rámci třídních schůzek popř. prostřednictvím webových stránek školy, nástěnky v budově školy
- nabídka konzultačních hodin třídních učitelů, výchovného poradce, školního metodika prevence, speciálního pedagoga
- nabídka propagačních materiálů v rámci prevence
- seznámení rodičů s postupem školy v případě řešení problémového chování žáků
- na schůzkách hovořit o nebezpečí drog včetně virtuálních drog a informačních a komunikačních technologií zejména u starších žáků
- informovanost občanů prostřednictvím internetových stránek o programu školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů a zdravého životního stylu
- pořádání přednášek pro rodiče v oblasti prevence a problémového chování žáků

Pedagogická diagnostika

Učitel věnuje pozornost žákům, registruje signály o možném problému žáka a hledá příčiny a vhodné formy nápravy. Pokud je třeba, spolupracuje s rodiči a výchovným poradcem, kteří se zapojí do diagnostického a terapeutického procesu. Případně je využíváno dalších odborných institucí (PPP aj.).

Řešení přestupků

Porušování školního řádu týkajícího se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy je klasifikováno jako hrubý přestupek a jsou vyvozeny patřičné sankce. Jsou sledovány i další sociálně patologické jevy – šikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd.. Při jejich zjištění jsou navržena cílená opatření. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

1. individuální pohovor se žákem
2. jednání s rodiči na úrovni výchovné komise
3. doporučení kontaktu s odborníky
4. v případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě
5. v případě dealerství oznámení Policii ČR

Personální zajištění prevence

Výchovný poradce

Výchovný poradce koordinuje společně s metodikem prevence aktivity školy v oblasti prevence. Aktivně nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech. Zaměřuje se na žáky, kteří jsou ohroženi ve svém vývoji, sebepojetí, komunikaci s druhými. Učitelé informují výchovného poradce o případech výskytu agresivního chování ve třídě, signálů o potížích žáka (osobnostní, rodinné, vztahové), v náhlém i trvalém neúspěchu v učení, obtížné komunikaci, konfliktu s rodiči, porušování pravidel soužití ve škole žákem, krádežích ve třídách. Výchovný poradce navrhuje opatření, navrhuje řediteli školy svolání výchovné komise, vede individuální konzultace s dětmi, s rodiči, informuje o možnostech odborné péče a další pomoci (adresář sociálních služeb, linku bezpečí apod.). Jedná se sociálním odborem. Konzultuje problémy s odbornými pracovišti – SPC, PPP.

Speciální pedagog

Speciální pedagog nabízí možnost učitelům, žákům i jejich rodičům konzultovat některé problémy, které souvisí se speciálními vzdělávacími potřebami žáků. Zajišťuje vytváření podmínek pro integraci dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a zajišťuje speciální podporu a péči pro žáky, kteří jsou zařazeni do „Plánu pedagogické podpory“ nebo „Individuálního vzdělávacího/výchovného plánu“. Vede individuální speciálně-pedagogické péče v rámci školy mimo kmenovou třídu. Úzce spolupracuje s výchovnou poradkyní, školní metodičkou prevence při řešení výchovných problémů týkajících se sociálně-patologických jevů. Spolupracuje s PPP, SPC a SVP.

Metodik prevence

Metodik prevence spoluvytváří minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci. Komunikuje s učiteli v oblasti primární prevence, při vzniklém problému dává podněty k možné nápravě. Spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence. Koordinuje předávání informací o problematice sociálně patologických jevů ve škole, dokumentuje průběh preventivní práce školy. Hodnotí realizaci MPP.

Pedagogové

Věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné

problémy, navrhuje opatření. Třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a další možné komunikace.

Ředitel

Sleduje efektivitu prevence sociálně patologických jevů. Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Svolává v případě potřeby výchovnou komisi za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánů péče o dítě, psychologů apod.

Hodnocení efektivity programu

Ke zjištění aktuálního stavu sociálně negativních jevů ve škole jsou využívány dotazníky, práce třídních učitelů, připomínky žáků a školní samosprávy, schránka důvěry, třídnické hodiny, hodiny předmětů výchovného charakteru. Zjišťování je průběžné, v případě potřeby je přizvána pracovnice PPP popř. ostatní odborníci.

**PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY
ZŠ A MŠ CERHOVICE
PRO ŠKOLNÍ ROK 2022/2023**

metodik prevence: Mgr. Daniela Vrnátová

CÍL: jedinec jako bio-psycho-sociální jednotka; podporovat zdravý životní styl a kladné mezi vrstevnické vztahy, naučit se nést odpovědnost za své zdraví a chování

Plán činnosti týmu školních metodiků prevence pro školní rok 2022/2023	
ZÁŘÍ	<ul style="list-style-type: none"> - tvorba Preventivního programu školy - aktualizování nástěnky pro rodiče a žáky, webové stránky - seznamovací pobyt žáků 6. třídy (19.9.-23.9.2022) - projekt KiVa (1., 5., 7.r.)
ŘÍJEN	<ul style="list-style-type: none"> - seznámení s programem prevence ostatní vyučující - seznámení rodičů s programem prevence prostřednictvím webových stránek školy a nástěnky prevence v budově školy - projekt Kiva (1., 5.r.)
LISTOPAD	- projekt KiVa (1., 5., 7.r.)
PROSINEC	- projekt KiVa (1., 5.r.) -
LEDEN	<ul style="list-style-type: none"> - zhodnocení Preventivního programu za 1. pololetí 2020/2021 - projekt KiVa (1., 5., 7.r.)
ÚNOR	- projekt KiVa (1., 5.r.)
BŘEZEN	- projekt KiVa (1., 5., 7.r.)
DUBEN	- projekt KiVa (1., 5.r.)
KVĚTEN	- projekt KiVa (1., 5., 7.r.)
ČERVEN	<ul style="list-style-type: none"> - celoškolní akce - zhodnocení Preventivního programu školy za 2. pololetí 2020/2021 - projekt KiVa (1., 5.r.)

Od školního roku 2020/2021 je škola zapojena do programu KiVa zaměřeného na prevenci a řešení šikany na školách. V tomto školním roce budou na univerzálních opatřeních aktivně pracovat žáci 1., 5. a 7. ročníku. Cílená opatření bude zajišťovat tzv. KiVa tým, který bude na škole působit pro potřeby všech žáků a učitelů školy.

Součástí školního programu je spolupráce v oblasti prevence s učiteli 1. stupně při plnění cílů Preventivního programu školy, s učiteli 2. stupně (Výchova ke zdraví, Výchova k občanství), výchovným poradcem a speciálním pedagogem. Poskytování metodické podpory pro přípravu na vyučování a při řešení výchovných problémů. Informovanost o vhodných školeních v oblasti prevence a práce s třídním kolektivem včetně řešení konfliktů. Kladení důrazu na důsledné dodržování prevence a případných postihů s ohledem na školní řád a Program proti šikanování a Krizový plán školy.

V plánu je ponechán prostor pro aktivity: přednášky, besedy, projekty, aktivní dopoledne aj., které budou do programu zařazovány dle vývoje epidemiologické situace a požadavků vyučujících.

Na škole pracuje výchovná komise ve složení:
Mgr. Daniela Vršatová (metodik prevence)
Mgr. Barbora Hubáčková (výchovný poradce)
Mgr. Michaela Filipová (speciální pedagog)
Mgr. Pavel Vonásek (ředitel školy).

V případě výskytu nežádoucích jevů a problémového chování žáků pracuje dle předem stanoveného postupu (viz ŠPS). O každém jednání je vyhotoven písemný záznam.

Konzultační hodiny metodika prevence jsou ve čtvrtek od 13.30 hodin do 15.00 hodin popř. kdykoliv podle potřeby po telefonické domluvě.

Spolupráce při plnění Preventivního programu školy :

- s vedením školy
- třídními učiteli
- výchovným poradcem
- speciálním pedagogem
- vychovatelkami ŠD
- parlamentem školy
- okresním a krajským metodikem prevence
- PPP Hořovice
- dětským lékařem
- rodiči
- Policií ČR
- OSPODem Hořovice
- okolními školami
- spolupráce s OÚ včetně okolních obcí
- spolupráce se složkami v obci (TJ Sokol Cerhovice, SDH Cerhovice...)
- spolupráce s ČSBS Beroun
- s krajskými pedagogickými centry
- organizacemi se zaměřením na prevenci s akreditací MŠMT